

**Білоус Денис Васильович,
Безвітра Вікторія Сергіївна**

студенти 4-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗМІ – КРИМІНОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН ЧИ СПОСІБ ПРОТИДІЇ ПІДЛІТКОВІЙ ЗЛОЧИННОСТІ?

Значення ЗМІ в житті сучасної молоді важко переоцінити. З кінця ХХ століття був сформований новий вид суспільства – інформаційний, і на сьогоднішній день Інтернет кожного дня стає все популярнішим. ЗМІ – найважливіший канал отримання інформації суспільством. Вони впливають на кожну людину окремо, формуючи певні емоції та дії.

На поведінку підлітків у першу чергу впливає зовнішнє середовище, яке формує певні погляди, свідомість неповнолітніх. При цьому, враховуючи їх вік, негаразди та протиріччя у суспільстві сприймаються ними більш гостро, не завжди критично. Це обумовлює більшу вразливість неповнолітніх до негативних впливів, що існують у суспільстві, а отже і до вчинення злочинів [2, с. 4].

Байлов А.В. зазначав, що існує дворівнева модель інформаційно-психологічного впливу ЗМІ на особистість та суспільство в цілому. Не можна однозначно говорити про можливі наслідки впливу інформації для кожної окремої особи, про те, як вона на ній позначиться, чи буде сприяти розвитку, стимулюванню, закріпленню певних антисуспільних настанов та інших особистісних факторів криміналізації. Це багато в чому залежить від особистісних якостей реципієнта. Натомість можемо констатувати, що криміногенний потенціал діяльності ЗМІ більш виразно проявляє себе в аспекті детермінації масових асоціальних практик за певними основними напрямками:

- 1) емоційне розбещення аудиторії, особливо неповнолітніх;
- 2) підсилення ефектів призонізації населення – пропаганду кримінальної субкультури, романтизацію злочинності, що приваблює молодь, особливо неповнолітніх, схиляння на бік тих, хто живе за законами злочинного світу, «тюремного закону»;
- 3) конструювання викривленої соціальної реальності – надання результатів «експертних оцінок», соціологічних досліджень;
- 4) продукування феномену звикання до злочинності [1, с. 145-150].

Проводилося багато соціологічних досліджень з приводу негативного впливу ЗМІ на підліткову злочинність. В результаті виявилось, що телебачення займає одне із ведучих місць в силу виховного впливу після сім'ї та школи та сприяє соціалізації у найбільшій мірі. Суттєвою особливістю сприйняття дитини є перевага емоційного відношення до об'єктів дійсності при відсутності глибоких знань про них. Саме тому в наш час особливо гостро постала проблема телевізійного насилья. Практично у всіх сучасних серіалах, фільмах, і навіть мультфільмах

існує відеоінформація розбою. Термін «телевізійне насилля» давно використовується в науковій лексиці та об'єднує в себе демонстрацію нанесення пошкоджень або шкоди персонажам телевізійних програм або фільмів. Існує безліч досліджень, результатів яких свідчать, що перегляд сцен насилля по телепрограмам та фільмам орієнтує молодь до наступної агресивної поведінки.

З іншого ж боку, ЗМІ безперечно є також важливим інструментом профілактики злочинності. Наприклад, шляхом створення позитивного іміджу правоохоронних органів можна підвищити кількість осіб, які бажатимуть стати правоохоронцями. Підвищуючи престиж професії правоохоронців, розповідаючи про її переваги можна поліпшити ситуацію загалом, змінити відношення людей. Різними програмами правового виховання, формування правосвідомості з допомогою ЗМІ можна поліпшити знання людей у різних галузях права та розширити кругозір, надати їм можливості для самозахисту у різних правових ситуаціях.

Концепція комбінованого впливу також заслуговує на увагу. Це пов'язано з тим, що інформуючи про певний спосіб вчинення злочину, ЗМІ одночасно і пропагують їх. Концепція щодо комбінованого впливу не сприймається жителями з огляду на те, що вона не може існувати у чистому вигляді, її не можна виокремити і зазвичай переважає певний аспект впливу.

Цікаву точку зору з цього приводу висловила О.С. Осіпова. Вона зазначила, що одним із найважливіших завдань ЗМІ для ефективної профілактики злочинності – є надання ціленаправленої соціальної інформації, наприклад, привернення уваги суспільства до нагальних проблем, стимулювання його участі у цих процесах. Для того щоб вони могли ефективно здійснювати таку функцію, державним органам необхідно тісно співпрацювати зі ЗМІ, щоб здійснювати системну, стабільну та послідовну інформаційну політику. Тому Вирішення задачі підвищення ефективності спільної діяльності, попередження злочинів потребує детальнішого кримінологічного вивчення, щоб створити основу вдосконалення системи попередження злочинності [3; с. 4-5].

Отже, з вищесказаного випливає, що ЗМІ здійснюють одночасно криміногенний та анти криміногенний вплив. Саме тому треба обмежувати негативний вплив на підлітків з допомогою розробки інституційного, організаційного, комплексного та правового механізму, який би виключив негативний вплив ЗМІ на ще не сформовані особистості, до настання повноліття, коли засвоюються всі необхідні знання і правила поведінки в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Байлов, А. В. Криміногенний потенціал діяльності засобів масової інформації / А. В. Байлов, П. В. Сахута // Вісник Кримінологічної асоціації України. – 2016. – № 1 (12). – С. 143-153.

2. Бугера І.О. Проблеми використання засобів масової інформації для запобігання злочинів серед неповнолітніх : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / О.І. Бугера ; Акад. адвокатури України. — Київ, 2006. — 20 с.
3. Осіпова О.С. Засоби масової інформації у системі попередження злочинності : автореф. дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.08 / О.С. Осіпова. — М., 2014. — 27 с.

Ключові слова: підліткова злочинність; ЗМІ; попередження злочинності; кримінологічний феномен; комбінований вплив.

Науковий керівник: доц., к. ю. н. Дикий О. В.

**Бойко Марія Геннадіївна,
Шапалова Аліна Євгенівна**

студентки 4-го курсу факультету підготовки слідчих
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ ЗЛОЧИННОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Вже досить тривалий час Україна знаходиться в умовах збройного конфлікту через діяльність незаконних збройних формувань на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, де на теперішній час триває проведення антитерористичної операції (АТО). Суттєве зростання злочинності як на цих, так і на прифронтових територіях викликає потребу в негайному вирішенні та пошуку найоптимальніших шляхів запобігання цим деструктивним явищам.

Якщо казати про злочинність в районі проведення АТО, то вона є не лише складовою загальної злочинності в Україні, а й постає специфічним феноменом, досі невідомим українському суспільству, зважаючи на наявність «гібридної війни».

Дослідження стану злочинності на цих територіях має здійснюватись з метою як своєчасного прогнозування його можливих негативних змін та корегування напрямів, так і ймовірних форм превенції та протидії певним видам. Це залежить перш за все від раціонального використання своїх владних повноважень правоохоронними органами.

Сама по собі проблема злочинності на територіях АТО не поставала предметом детальних кримінологічних досліджень, її поява не відбулась зненацька, а була спровокована війною з РФ та соціальним середовищем (іноземні найманці, зрадники національних інтересів, ображені на владу, безробітні, ситуативні злочинці, раніше засуджені, психічно хворі), тобто це випадки, які вийшли з-під контролю держави.